

Innst. S. nr. 30

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.meld. nr. 46 (2003-2004)

Innstilling fra næringskomiteen om SIVAs framtidige virksomhet

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Bakgrunn

Gjennom denne meldingen trekker Regjeringen opp det framtidige grunnlaget for SIVAs virksomhet og SIVAs rolle i forhold til det øvrige virkemiddelapparat. En slik gjennomgang ble varslet i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 51 (2002-2003) Virkemidler for et innovativt og nyskappende næringsliv, jf. Innst. S. nr. 283 (2002-2003).

Innovasjonskraften i næringslivet og det øvrige samfunn vil være viktig for framtidig vekst og velstand. Regjeringens visjon er at Norge skal være et av verdens mest nyskappende land der bedrifter og mennesker med pågangsmot og skaperevne har gode muligheter til å utvikle lønnsom virksomhet. Våre bedrifter skal være internasjonalt konkurransedyktige. For å oppnå dette må vi både ha gode generelle rammebetingelser og direkte virkemidler som utløser økt verdiskaping.

Kommunal- og regionalministeren la våren 2002 fram en redegjørelse for den regional- og distriktpolitikken Bondevik II-regjeringen vil føre. I denne redegjørelsen heter det at Regjeringen vil legge til rette for å utløse mer av det store verdiskapingspotensialet som i dag er uutnyttet - ikke minst i distrikts-Norge. De verdiene som skapes i næringslivet, er grunnlaget for velferd, sysselsetting og bosetting i hele landet.

Regjeringen la høsten 2003 fram en plan for en helhetlig innovasjonspolitik, og i februar 2004 ble prosjektet "Innovasjon 2010 - fra idé til verdi" lansert. Gjennom en bred tilnærming skal fokus på og arbeidet

med innovasjon intensiveres i årene som kommer. Både entreprenørskap, nyskaping i eksisterende næringsliv og kommersialisering av forskningsresultater er viktig i denne sammenhengen. De direkte virkemidlene skal innrettes i forhold til regionale prioriteringer. Samtidig skal det næringsrettede virkemiddelapparatet bidra til økt innovasjon i næringslivet over hele landet. Virkemidlene skal i hovedsak fokuseres mot forskning og kompetanseheving, idé-, utviklings- og kommersialiseringsfasen og internasjonalisering.

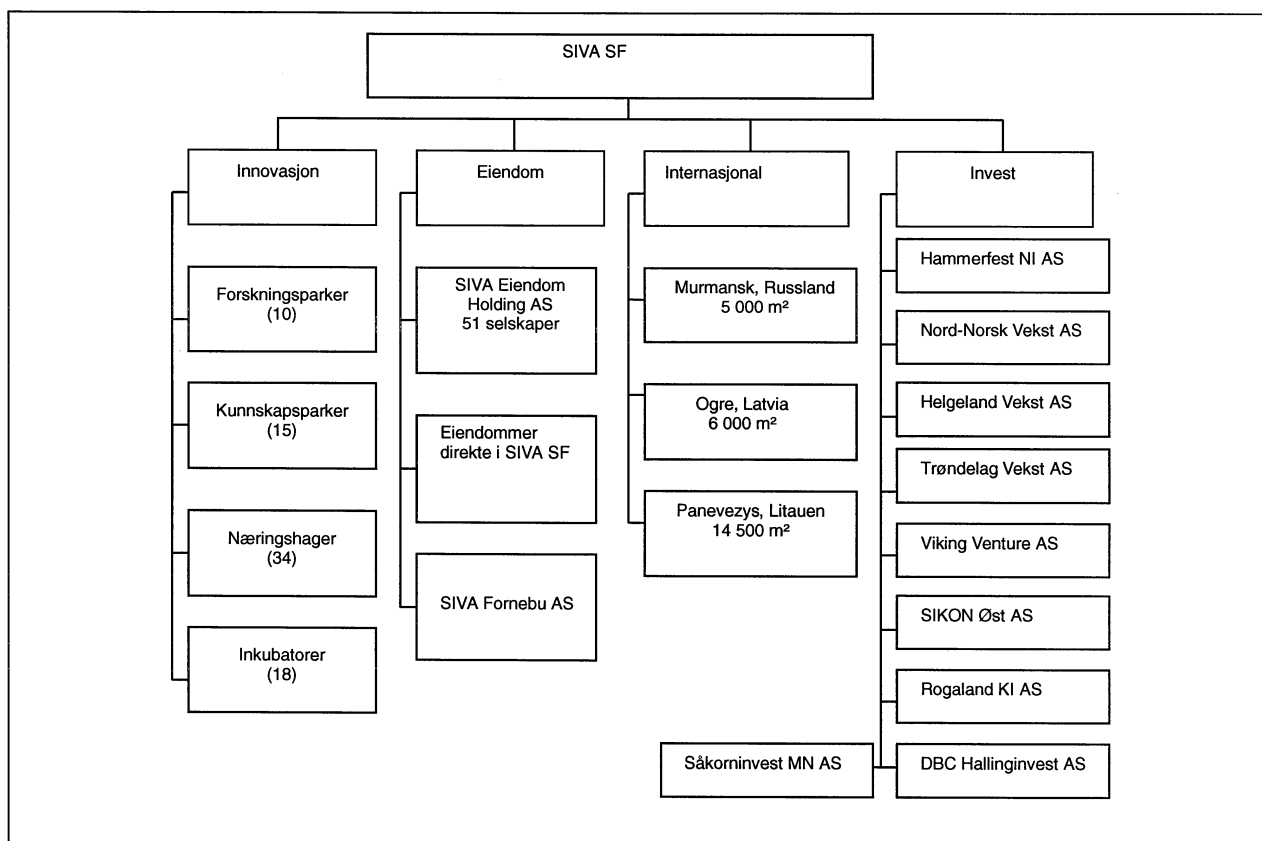
Regjeringen legger til grunn fire strategier for sitt arbeid innenfor regional- og distriktpolitikken. Den viktigste av disse er å bedre rammebetingelsene for økt verdiskaping. I tillegg ønsker Regjeringen å legge til rette for utvikling av vekstkraftige regioner i alle deler av landet, og å innrette den næringsrettede innsatsen mot innovasjon og nyskaping. Regjeringen går videre inn for økt desentralisering av virkemidler til regionalt og lokalt nivå.

SIVA er en viktig drivkraft for å identifisere behov og gjennomføre tiltak som er vesentlig for å oppnå ønsket regional innovasjon og verdiskaping. Denne meldingen drøfter SIVAs framtidige rolle og oppgaver innenfor det næringsrettede og regionalpolitiske virkemiddelapparatet.

Om dagens organisasjon av SIVA - se figur.

Hovedinnholdet i meldingen

SIVA har utviklet seg fra å være et eiendomsselskap til å bli et selskap med fokus på innovasjon og utvikling av regionale verdiskapingsmiljøer. SIVA har gjennom dette funnet sin egen rolle blant de offentlige virkemiddelaktørene. SIVA har vært en kreativ initiativtaker, og har gjennom sin kombinasjon av virkemidler bidratt til å utvikle viktige miljøer for nyskaping og kommersialisering av forskningsresultater.

SIVAs organisasjonskart pr. februar

Regjeringen mener at SIVAs rolle i virkemiddelapparatet fortsatt skal være å tilby tilretteleggende eierskap og nettverk for innovasjon. SIVA skal ikke arbeide direkte med enkeltbedrifter, men fokusere på utvikling av infrastruktur for bedrifter. Regjeringen går inn for at SIVA i utgangspunktet skal arbeide videre med to økonomisk atskilte virksomhetsområder: eiendom og innovasjon. I tillegg kan SIVA etter behov bli tillagt oppgaver innenfor sine kjerneområder fra departementene eller utføre oppgaver for det regionale nivået. Dagens innsats på områdene eiendom og innovasjon gir synergieffekter som kommer næringslivet til gode.

Dagens investeringer i såkorn- og ventureselskaper foreslås avhendet. En begrunnelse for dette er at det ikke har vært synergier mellom SIVAs engasjement i forhold til såkorn-/ventureselskaper og øvrig virksomhet, da såkorn-/venturefondene i liten grad har investert i bedrifter som har tilknytning til SIVAs eiendomsvirksomhet eller innovasjonstiltak. Det er videre lagt til grunn at statens engasjement innenfor forvaltning av såkorn og venturefond bør samles til Innovasjon Norge og Argentum Fondsinvesteringer AS.

Regjeringen har vurdert om hele eller deler av SIVAs virksomhet bør overføres til Innovasjon Norge, og har kommet til at dette ikke er en hensiktsmessig løsning. Innovasjon Norge driver utstrakt finansiering av enkeltbedrifter, og dette bør, bl.a. av habilitetsmessige årsaker, ikke blandes sammen med SIVAs eierskap i ulike typer infrastrukturesselskaper.

Brukerne skal kunne komme i kontakt med hele virkemiddelapparatets tilbud gjennom en helhetlig og nær brukerfront. I St.prp. nr. 51 (2002-2003) ble det slått fast at denne brukerfronten skal bestå av Innovasjon Norges kontornettverk samt et Internett-basert tilbud. Brukerfronten skal bidra til at det blir etablert et tett operativt samarbeid mellom SIVA, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, fylkeskommunene, regionale høyskoler og andre regionale offentlige og private miljøer for å stimulere bedrifters innovasjonsevne. Samarbeidet og brukerfrontens organisering skal ta utgangspunkt i ulike regioners forutsetninger. Det legges særlig vekt på at SIVA har et godt og effektivt samarbeid med Innovasjon Norge og Norges forskningsråd i grenseflatene mellom de ulike virkemidlene.

Formålet med SIVA er å bidra til oppnåelse av Regjeringens regional- og distriktpolitiske mål, og innenfor denne rammen bidra til utvikling av norsk innovasjonsevne og økt verdiskaping over hele landet. Dette skal bl.a. skje ved å tilrettelegge for næringsvirksomhet gjennom utvikling av sterke regionale innovasjons- og verdiskapingsmiljøer i samarbeid med private og offentlige aktører. Med SIVAs engasjement både i sentrale strøk og i mer næringssvake områder, må selskapet legge vekt på å overføre kompetanse og å skape ringvirkninger mellom ulike deler av landet.

SIVA har i dag eierandeler i en næringspark i Murmansk. Aktiviteten i Nordvest-Russland skal drives innenfor de samme krav til lønnsomhet og risiko som virksomheten i Norge.

Det er behov for å gi SIVA en sterkere finansiell basis. Dagens gjeldsbyrde er høy i forhold til den langsiktige kapitalbinding og lave avkastning virksomheten innebærer. Regjeringen går derfor inn for å tilføre SIVA egenkapital på 150 mill. kroner over noen år, til nedbetaling av gjeld. Videre legges det opp til at SIVA nedbetaler 100 mill. kroner av statskasselånet gjennom interne tiltak i selskapet. Dette vil bidra til å gi SIVA en mer håndterbar gjeldsbyrde i forhold til inntjeningen. Etter at disse tiltakene er gjennomført, vil lånerammen bli fastsatt i størrelsesorden 700 mill. kroner.

SIVA har for lave inntekter i forhold til kostnadsbasen. Etter gjennomføring av tiltakene som er foreslått her, må det legges sterk vekt på å drive SIVAs virksomhet innenfor de økonomiske rammer som til enhver tid foreligger. Investeringene og kostnadene må ikke gå utover hva eksterne inntekter, bevilgninger og egenkapitalbasen tillater. Departementet vil, sammen med SIVA, utarbeide et mål- og resultatstyringssystem som skal gi et klarere bilde av hvilke resultater som oppnås og av SIVAs økonomiske stilling.

Administrative og økonomiske konsekvenser

De foreslåtte endringer i SIVAs virksomhet, organisering og finansiering vil gi både administrative endringer og økonomiske kostnader og besparelser.

På den administrative siden vil SIVAs organisasjonsmodell endres fra dagens struktur med tre virksomhetsområder samt en egen internasjonal avdeling, til en struktur med to virksomhetsområder: Eiendom og Innovasjon. De to områdene skal ha separate budsjetter og regnskaper, og egne krav til finansiering og økonomisk styring. Inndelingen vil bli lagt til grunn for SIVAs rapportering til departementet og utvikling av et mål- og resultatstyringssystem. Organisasjonsendringene vil medføre vedtektsendringer ved at foretakets formålsparagraf må endres. Formålsparagrafen er nedfelt i vedtektene. Endringer i vedtektene vedtas av foretaksmøtet.

De foreslåtte endringer vil ha økonomiske konsekvenser både i form av kostnadsreduksjoner i organisasjonen og gjennom forslaget om tilføring av egenkapital. SIVA SF har i dag omtrent 40 årsverk. Avvikling av investeringsaktiviteten og nedtrapping av den internasjonale aktiviteten vil frigjøre ressurser i SIVA. Selskapet er allerede inne i en nedbemanningsfase der det tas sikte på en reduksjon med ca. 10 årsverk i 2004. Dette vil gi kostnadsreduksjoner i størrelsesorden 3-4 mill. kroner. Det må imidlertid forventes direkte kostnader relatert til selve nedbemanningsprosessen. Videre vil en forvente økonomiske gevinster som følge av bedre målstyring og økt fokus på lønnsomhet.

Regjeringen foreslår at SIVA tilføres egenkapital på 150 mill. kroner over noen år, til nedbetaling av gjeld. Videre forutsettes det at SIVA selv nedbetaler ytterligere 100 mill. kroner av statskasselånet. Reduksjon av likviditetsbeholdningen og avhending av såkorn-/ventureporteføljen samt salg av deler av eiendomsmassen kan bidra til dette. Såkorn-/ventureporteføljen har en bokført verdi på ca. 58 mill. kroner. Statskasselånet vil etter dette reduseres ned til ca. 700 mill. kroner. Den

framtidige lånerammen vil bli satt til dette nivået. Med denne finansielle basisen forutsetter departementet at SIVAs virksomhet skal gå i resultatmessig balanse.

SIVA vil bli videreført som statsforetak. Dette anses som mer hensiktsmessig for virksomheten enn statskjeselskap, i og med at selskapet er og fortsatt skal være en del av det offentlige næringsrettede virkemiddelapparatet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fosli og Aud Gaundal, fra Høyre, Silja Ekeland Bjørkly, Ivar Kristiansen og Michael Momyr, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, May-Helen Mølvær Grimstad og Einar Steensnæs, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, viser til at departementet i St.meld. nr. 46 (2003-2004) SIVAs fremtidige virksomhet nå avklarer SIVAs rolle i forhold til det øvrige virkemiddelapparatet. Komiteen ser positivt på Regjeringens forslag om å videreføre SIVA som et selvstendig foretak, med vekt på tilretteleggende eierskap i innovasjonsnettverket.

Komiteen merker seg at denne meldingen kommer som varslet i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 51 (2002-2003) Virkemidler for et innovativt og nyskapende næringsliv, jf. Innst. S. nr. 283 (2002-2003). Komiteen merker seg også at i lys av endringene i det øvrige virkemiddelapparatet var det naturlig å foreta en vurdering av SIVAs virksomhet.

Komiteen støtter forslaget om at SIVAs rolle som statsforetak bør holdes atskilt fra f.eks. Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd. De utfyller hverandre ved at Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd i all hovedsak jobber med enkeltprosjekter og bedrifter, mens SIVA gjennom tilretteleggende eierskap tar utgangspunkt i å utvikle infrastruktur hvor bedriftene får tilgang til nettverk og kompetanse. Komiteen er enig i at det av prinsipielle og praktiske grunner er riktig å holde disse to former for virkemidler - finansiering av enkeltprosjekter og eierskap i infrastruktur - adskilt. Komiteen forutsetter at de ulike aktørene likevel videreutvikler sitt samarbeid, særlig for å gjøre de forskjellige tiltakene enklest mulig tilgjengelig for brukerne.

Komiteen ser positivt på at SIVA får økt fleksibilitet og mulighet til utvikling av innovasjonsnettverket ved økt innskuddskapital.

Komiteen er enig med departementet i at SIVA skal ha to hovedsatsningsområder, eiendom og innovasjon. Komiteen vil understreke at disse to områdene henger nært sammen, fordi eiendomsinvesteringene gir en fysisk infrastruktur for innovasjonsvirksomheten og dels også gjør det mulig å finansiere denne.

Komiteen ser positivt på at SIVA som viktig strategi har utviklingen av infrastruktur og innovasjons-

nettverk i samarbeid med private aktører, gründere, investorer, forskningsmiljøer og utdanningsinstitusjoner. Komiteen vil bemerke at en avgjørende faktor for SIVAs suksess er evnen til å bidra til verdiskaping og sysselsetting i privat sektor i regionene. Komiteen har merket seg at SIVA har med seg ca. 1 000 medeiere fordelt på de ca. 70 innovasjonsarenaene som SIVA deltar i rundt om i landet. Komiteen forutsetter at SIVA fortsatt skal delta i og videreutvikle sin aktivitet på disse områdene, som omfatter forsknings- og kunnskapspark, næringshager og -parker, inkludert inkubatorer.

Komiteen vil understreke at innenfor innovasjonsområdet har SIVA en viktig oppgave som en nasjonal nettverksaktør i å være med å spre kunnskap og FoU-aktivitet fra sentrale kunnskapsmiljøer til distriktsområder. Komiteen legger til grunn at SIVA fortsatt skal ha en oppgave som fysisk tilrettelegger av forsknings- og kunnskapspark og i innovasjonsselskapene. Komiteen mener det er viktig at SIVA bruker ressursene slik at det kommer mest mulig ut av de ressursene som er til disposisjon.

Komiteen mener at den fremtidige organiseringen til SIVA bør organiseres i to hovedområder - innovasjon som består av tilretteleggende investeringer i regionale nyskappings- og innovasjonsselskaper samt tilhørende utviklingskompetanse og eiendom som består av investeringer i bygg og annen næringsrettet infrastruktur. Komiteen vil også understreke at de to områdene Innovasjon og Eiendom har meget ulike krav til finansiering og økonomisk styring, og bør budsjetteres, finansieres og styres deretter. Komiteen ønsker også at det skal være en tydelig økonomisk styring av virksomhetsområdene som vil gjøre det så enkelt og oversiktlig som mulig å planlegge og vurdere SIVAs virksomhet innenfor det enkelte område.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, ser positivt på at SIVA deltar i tilrettelegging av infrastruktur også utenfor landets grenser, hvor dette kan styrke virksomhetene i Norge. Flertallet ser således positivt på etableringen av næringshagen i Murmansk. Dette for å styrke det distriktsbaserte næringslivets muligheter til å styrke sin internasjonale konkurransevne. Olje- og gassaktiviteten i Barentsregionen aktualiserer norsk tilstedeværelse i nordområdene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke betydningen av at vi har et virkemiddelapparat som i størst mulig grad er samordnet, og at næringslivet har ei dør å forholde seg til. Det er derfor viktig at SIVA i sterkere grad blir en viktig del av brukerfronten til Innovasjon Norge. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at SIVA engasjerer seg i hele landet. Det er derfor viktig at SIVA ikke velger en dreining mot større bruk av ressursene i universitetsbyene. Kunnskapspark, næringsparker og næringshager må videreutvikles, og det må være et langsiktig perspektiv i ei slik satsing. Disse medlemmer mener derfor at SIVA må tilby

aktørene vilkår som tar høyde for dette. SIVA har et engasjement i utlandet. Disse medlemmer mener dette engasjementet ikke må utvikles da SIVAs knappe ressurser må prioriteres i Norge. Imidlertid ønsker disse medlemmer at satsinga i Nordvest-Russland fortsetter, da vi har et spesielt ansvar og forhold til våre naboer i Øst-Finnmark.

Invest

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, vil peke på at SIVA i sitt arbeid med å utvikle regionale verdiskapingsmiljøer og bedriftsklynger har bidratt til å etablere og utvikle en del såkorn- og ventureselskaper rundt om i Norge. Flertallet ser på dette som en naturlig del av det tilretteleggende eierskapet innenfor innovasjonsnettverket som SIVA har ansvaret for. Flertallet viser til at SIVA gjennom disse eierandelene har bidratt til å utvikle eier- og investeringskompetanse på disse områdene, og mobilisert privat kapital.

Flertallet viser til at SIVA i dag er medeier i 10 slike selskaper, og at foretaket har investert ca. 70 mill. kroner i disse selskapene, hvor private og institusjonelle eiere er i flertall. Flertallet vil bemerke at SIVA her ikke investerer i enkeltbedrifter, men i innovasjonsselskaper som tilrettelegger for slike miljøer, og dels i fond med egne forvaltningsselskaper som foretar investeringene. Flertallet viser til at andre deler av virkemiddelapparatet heller ikke her erstatter SIVAs rolle som tilretteleggende eier i utviklingen av de regionale innovasjonsnettverkene.

Flertallet mener det er viktig at SIVA fortsatt kan delta i miljøer med aktiv kommersialisering innenfor innovasjonsområdet, og bistå i utviklingen av slike miljøer innenfor de regionale innovasjonsnettverkene.

Flertallet vil gå inn for at SIVA viderefører sine eierskap innenfor såkorn og venture, men ber departementet foreta en nærmere vurdering av SIVAs fremtidige rolle på disse områdene i forbindelse med budsjettet for 2006, bl.a. i forhold til det øvrige virkemiddelapparatet.

Økonomi

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti slutter seg til departementets ønske om å gi SIVA en sterkere finansiell basis ved å tilføre foretaket økt egenkapital. Disse medlemmer viser til at meldingen legger opp til å konvertere 150 mill. kroner av foretakets statskassgjeld til egenkapital, og at forslaget til statsbudsjett for 2005 innebærer at konverteringen skal skje over tre år.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2004 - 2005) foreslår ytterligere konvertering av statskasselån til egenkapital.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener Regjeringens forslag til økonomiske rammer for SIVA ikke gir selskapet den kapitaltilførsel som er nødvendig for

å kunne delta aktivt i næringsutvikling med den fleksibilitet og reaksjonsevne som næringslivet forventer. Regjeringens forslag virker særdeles lite gjennomtenkt når komiteen allerede under behandlingen av St.meld. nr. 46 (2004-2005) får seg forelagt St.prp. nr. 1 (2004-2005) Tillegg nr. 1 der Regjeringen fremmer forslag om konvertering av ytterligere 90 mill. kroner til egenkapital. Dette understreker at den framlagte stortingsmelding om SIVA på ingen måte legger rammer for selskapets virksomhet over tid.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å tilføre SIVA ny egenkapital med 100 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Disse medlemmer slutter seg videre til Regjeringens forslag om å konvertere til sammen 240 mill. kroner til egenkapital over 3 år, men går mot Regjeringens forslag om å redusere lånerammen. Disse medlemmer vil peke på at resultatene av SIVAs virksomhet har vært positive de senere år. En styrking av egenkapitalen med til sammen 340 mill. kroner gjennom kapitaltilførsel og konvertering av lån, samt uendret låneramme, vil sette selskapet i stand til å være en sentral aktør i næringsutvikling i årene framover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett for 2005 og sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 6 (2004-2005), der det fremgår at Arbeiderpartiet mener at omgjøring av statskasselånet til egenkapital bør tas i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 og ikke over 3 år slik Regjeringen foreslår.

Videre mener disse medlemmer at lånerammen fortsatt burde være på 970 mill. kroner slik det nå er vedtektsfestet.

Disse medlemmer mener at SIVAs investeringsmuligheter begrenses ved Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for kapitaltilførsel til SIVA slik at selskapet kan fylle sin rolle for norsk næringsliv. Disse medlemmer er derfor positive til økningen av egenkapitalen til selskapet, men ønsker ikke at dagens låneramme reduseres. Det er imidlertid noe uklarhet om det nøyaktige kapitalbehovet for SIVA, og disse medlemmer vil derfor be om at Regjeringa kontinuerlig vurderer dette, og kommer til Stortinget dersom det er behov for det. Det gjelder både egenkapitaltilførsel og lånerammer. Her vil disse medlemmer peke på behovet for økt administrasjonstilskudd til innovasjonsdelen i SIVA.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

St.meld. nr. 46 (2003-2004) - SIVAs framtidige virksomhet - vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 16. november 2004

Olav Akselsen
leder

Michael Momyr
ordfører

